Hukuk Bölümü 2000/10 E., 2000/18 K.

- **HİZMET SÖZLEŞMESİNİN FESHİ**
- **KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI**
- **ÖZELLEŞTİRME KAPSAMINDA BULUNAN KURUM**
- **SÖZLEŞMELİ ÇALIŞAN KİŞİNİN İŞ AKDİNİN FESHİ**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 30]
- 3291 S. 1211 S. T.C. MERKEZ B.K., 3182 S. BANKALAR K., ... [Madde 13]
- 4046 S. ÖZELLEŞTİRME UYGULAMALARI HAKKINDA KANUN [Madde 1]

"İçtihat Metni"

OLAY : Deniz Nakliyatı T.A.Ş. Genel Müdürlüğünde Şube Müdürü göreviyle sözleşmeli statüde çalışmakta iken 18.10.1996 tarihinde sözleşmesi feshedilerek görevine son verilen davacı, kıdem ve ihbar tazminatları ile ücret, ikramiye ve sair parasal haklarının, faiziyle birlikte davalıdan tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 10.1.1997 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 1. İŞ MAHKEMESİ; 9.12.1997 gün ve E: 1997/95-1068, K: 1997/1176 sayı ile, davanın kısmen kabulü ve kısmen reddi yolunda karar vermiştir.

Bu karar, davalı idare vekilince temyiz edilmiştir.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ; 24.3.1998 gün ve E: 1998/1, K: 1998/5647 sayı ile, davacının kapsam dışı personel statüsünde olduğu; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 22.1.1996 tarih 1996/1 sayılı ilke kararına göre, özelleştirilen veya özelleştirme kapsamında bulunmayan kamu iktisadi teşebbüslerinde sözleşmeli veya kapsam dışı personel statüsünde çalışanların kurumlarıyla olan ilişkileri nedeniyle meydana gelen anlaşmazlıkların idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar verildiği; bu ilke kararının, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 30. maddesinin son fıkrası uyarınca bütün yargı organlarını bağladığı; bu durum karşısında, davanın görülmesi idari yargı merciine ait olduğundan görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasının incelenmesinin hatalı olduğu gerekçesiyle, anılan Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

İSTANBUL 1. İŞ MAHKEMESİ; 7.10.1998 gün ve E: 1998/826, K: 1998/705 sayı ile, Yargıtay bozma ilamına uymak suretiyle, bozma doğrultusunda davaya bakmanın idari yargı merciinin görev alanı dahilinde kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar ise, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekilince, bu kez, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, kıdem tazminatı olarak 628,676,953. liranın sözleşmenin feshedildiği 18.10.1996 tarihinden itibaren en yüksek banka mevduat faiziyle ve ücret farkı olarak 43,828,998.- liranın 25.11.1997 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 22.12.1998 (21.10.1998 günlü dava dilekçesinin reddi üzerine yenileme) gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

İSTANBUL 3. İDARE MAHKEMESİ, 19.10.1999 gün ve E: 1998/1452 sayı ile, 399 sayılı KHK.'nın Ek 1. maddesinde, Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. ile D.B. Deniz Nakliyat T.A.Ş.'nin kadrolarının ek (1) sayılı cetvelden çıkarıldığının ve bu teşebbüs ve bağlı ortaklıkların personelinin 233 sayılı KHK.'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları iş kanunları hükümlerinin uygulanacağının açıklandığı; dosyadaki belgelere göre, davacının hizmet sözleşmesinin İş Kanunu'nun 17/1. maddesi gereğince sona erdirildiği; davacı ile davalı kuruluş arasında İş Kanunu çerçevesinde ilişki kurulduğu taraflar arasında akdedilen sözleşmeden anlaşıldığından, bu ilişkinin bildirimsiz feshedilmesi nedeniyle İş Kanunu'nun 17/1. maddesindeki şartlara uygunluğu ile kıdem tazminatı ödenmesi halinde hesaplanması konusunun İş Kanunu'nun uygulanmasından doğan bir uyuşmazlık niteliğinde olduğu; bu nedenle, davanın görüm ve çözümünde İş Mahkemesinin görevli bulunduğu; davacının, sonradan T.C. Emekli Sandığı İştirakçiliği ile irtibatlandırılmasının da İş Kanunu'na dayalı kıdem tazminatının çözümünde Mahkemelerinin görevli olması için yeterli bir neden olmadığından bahisle, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiş ve idari yargı dosyasını Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Mahir Ersin GERMEÇ, Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Bekir AKSOYLU, Sabriye KÖPRÜLÜ, Ertuğrul TAKA ve Turgut ARIBAL'ın katılımlarıyla yapılan 12.6.2000 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet ÖZDEVECİ ile Danıştay Savcısı O. Cem ERBÜK'ün davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi'nce anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME: Dava, sözleşmeli statüde çalışmakta iken 18.10.1996 tarihinde görevine son verilen davacının, hizmet sözleşmesinin feshedilmesinden doğan tazminat ve ücret farkına ilişkin parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine hükmedilmesi isteminden ibarettir.

Deniz Nakliyatı T.A.Ş., 12.3.1964 tarih ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri Ve İştirakler Hakkında Kanun hükümlerine tabi bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulmuş; 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli listede Türkiye Denizcilik İşletmelerinin "Bağlı Ortaklığı" olarak yer almış; daha sonra, 22.1.1990 tarih ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi (...) Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli cetvellerde de kadrolarına yer verilmek suretiyle bu KHK.'lere tabi kılınmıştır. Ancak, 5.3.1990 tarih ve 408 sayılı KHK. ile 399 sayılı KHK.'ye eklenen Ek 1. maddeyle, Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. ile D.B. Deniz Nakliyat A.Ş.'nin kadroları 399 sayılı KHK. eki (1) sayılı cetvelden çıkarılmış ve bu teşebbüs ve bağlı ortaklıkların personeli hakkında, 233 sayılı KHK.'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları iş kanunları hükümlerinin uygulanacağına işaret edilmiş; bu kuruluşların genel müdür, genel müdür yardımcısı ve yönetim kurulu üyelerinin (seçimle gelenler hariç) atanmalarında 2477 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı, bunun dışında kalan görevlere ise, yönetim kurullarınca atama yapılacağı belirtilmiştir.

Bakanlar Kurulunca 10.8.1993 tarih ve 93/4693 sayı ile, Türkiye Denizcilik İşletmeleri ve Türkiye Gemi Sanayii A.Ş. ile bunların

müessese, bağlı ortaklık, işletme ve işletme birimlerinin 3291 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre özelleştirilmesine karar verilmiştir.

28.5.1986 tarih ve 3291 sayılı Yasa'nın 14. maddesinin ikinci fıkrası (b). bendi ile, özelleştirilmesine karar verilen teşekkül, kuruluş, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve işletme birimlerinin sermayelerindeki kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar kuruluşu, faaliyetleri, organları, yönetimi, denetimi ve diğer hususlar hakkında karar vermeye Kamu Ortaklığı Kurulu (= Özelleştirme İdaresi Başkanlığı) yetkili kılınmıştır. (3291 sayılı Kanun'un 14. maddesinin ikinci fıkrası; Değişik: 30.5.1994- KHK-531/3 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 21.7.1994 tarih ve E: 1994/64, K: 1994/61-2 sayılı Kararı ile). 24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine Ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan (A). bendi ile Kanun'un amacına işaret edilmiş; (B) bendinde ise, "Bu Kanun yukarıda belirtilen amaca yönelik olarak: (...)

e) Özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlardan hizmet akdine dayalı olarak çalışan personelden özelleştirme uygulamaları sonucu işsiz kalabilecek olanlara mali ve sosyal haklar sağlanmasına,

f) Özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlarda çalışan kamu personelinin özlük ve sosyal haklarına, İlişkin hükümleri kapsar. "denilmiş; aynı Kanun'un 21. maddesinde, hizmet akdine dayalı olarak çalışan personele ilişkin "İş Kaybı Tazminatı Ödenmesi ve Diğer Hizmetlerin Verilmesi" hususunda düzenleme yapılmış; 22. maddesinde ise, özelleştirme programına alınan, özelleştirilen, faaliyeti durdurulan, küçültülen, kapatılan veya tasfiye edilen kuruluşlarda çalışan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personel ile sözleşmeli personelin (kapsam dışı personel dahil) diğer kamu kurum ve/veya kuruluşlarına, bu maddede öngörülen şekilde nakledilecekleri hükme bağlanmıştır.

Anılan Yasa'nın düzenlemesine göre, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlardaki personel:

1) Hizmet akdi ile çalışan personel,

2) 657 sayılı Yasa'ya tabi personel ile kapsam dışı personel dahil sözleşmeli personel, olarak iki kategoride değerlendirilmiş; bunlardan ikinci gruba girenler hakkında, statü hukukunun gerektirdiği güvenceler getirilmiş ve kamu personeli olarak sözedilmiştir.

399 sayılı KHK.'nin Geçici 9. maddesinde, "Özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş olup yönetim kademelerinde iş kanunları çerçevesinde personel çalıştıran ve ekli (1) sayılı cetvelde yer almayan teşebbüs ve bağlı ortaklık hakkında, yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları iş kanunu hükümleri uygulanır. Bu kuruluşların genel müdür, genel müdür yardımcısı ve yönetim kurulu üyelerinin (seçimle gelenler hariç) atanmalarında 2477 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Bunun dışında kalan görevlere yönetim kurullarınca atama yapılır." hükmüne yer verilmiş olup, davalı Bağlı Ortaklık personeli kadrolarının ekli (1) sayılı cetvelden çıkarıldığını belirten yukarıda bahsi geçen Ek 1. madde hükmünün, esasen Geçici 9. maddenin tekrarından ibaret bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, anılan Geçici 9. maddede "yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar" denildiğine göre, özelleştirme kapsamına alınmış bulunan Deniz Nakliyat T.A.Ş. personeli hakkında artık 4046 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, uyuşmazlığın çözümü için davacının hukuki statüsünün saptanması gerekmektedir.

Olayda, ilk kez 11.8.1981 tarihinde hizmet akdine bağlı olarak Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'de çalışmaya başlayan ve 30.11.1982 tarihinde istifa etmesi üzerine kıdem tazminatını alan davacı, 13.4.1984 tarihinde yeniden çalışmaya başlamış ve bu çalışması da Türkiye Denizcilik İşletmelerine naklen tayin olduğu 10.1.1989 tarihine kadar sürdükten sonra, en son 25.8.1989 tarihinde düzenlenen hizmet sözleşmesiyle yeniden Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'nde göreve alınarak bu görevine son verildiği 18.10.1996 tarihine kadar çalışmıştır.

Davacının hizmet sözleşmesinin incelenmesinden, görev ünvanının şube müdürü olduğu; herhangi bir sendikaya üye olamayacağı; sözleşmenin, 233 sayılı KHK. ve sözleşme hükümleri ile genel hükümlerde belirlenen nedenlerle feshedilmesi veya sona ermesi durumlarında ilgiliye iş sonu tazminatı ödeneceği; sözleşmede yer almayan hususlarda 233 sayılı KHK. ile Kurum Personel Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı yolunda düzenlemelere yer verilmiş olup, ayrıca davalı idarenin savunmasında Emekli Sandığı iştirakçisi olduğu belirtilen davacının, sözleşmeli ve/veya kapsam dışı personel statüsüyle çalıştığı anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında, özelleştirme kapsamına alınmış bulunan Deniz Nakliyatı T.A.Ş.'de çalışan davacının, statüsü itibariyle asli ve sürekli kamu hizmeti gören ve 4046 sayılı Yasa'da belirtilen kamu personeli olduğu kuşkusuzdur.

Belirtilen tüm bu hususlar ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, 1.3.1996 tarih ve 22567 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 22.1.1996 günlü, E: 1995/1, K: 1996/1 sayılı kararıyla; özelleştirme kapsamında bulunan ya da bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde sözleşmeli ya da kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ve konunun 2247 sayılı Yasa'nın 30. maddesi uyarınca bu doğrultuda ilke kararına bağlanmasına karar verilmiş bulunması karşısında, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümü idari yargı yerinin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 3. İdare Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İstanbul 3. İdari Mahkemesi'nce yapılan başvurunun REDDİNE, 12.6.2000 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ ile karar verildi.